

ANMELDELSE AF FILMEN: BILITERACY I BØRNEHAVEN

LONE WULFF, LEKTOR, LÆRERUDDANNELSEN BLAAGAARD/KDAS, PROFESSIONSHØJSKOLEN UCC

Biliteracy i børnehaven (2014).

Tilrettelæggelse: Kitte Søndergaard Kristensen og Persona Film. Produceret af Persona Film for VIA University College i samarbejde med Aarhus Kommune og med støtte fra Undervisningsministeriets udlodningsmidler.

I filmen *Biliteracy i børnehaven* ser vi, hvordan børnehaven Tumlehøjen i Aarhus Vest arbejder med skrift på flere sprog og derved gennemfører en inkluderende sprogpedagogisk praksis. Det er en fin inspirationskilde til udvikling af det pædagogiske arbejde med området, og jeg kan uden tøven anbefale den som inspiration til at igangsætte arbejdet med biliteracy i dagtilbud og på den måde invitere alle skriftsprogserfaringer indenfor.

Emergent biliteracy

I filmen *Biliteracy i børnehaven* præsenteres projektet af samme navn, som finder sted i børnehaven Tumlehøjen i Aarhus kommune i samarbejde med konsulenter fra VIA University College, Kitte Søndergaard Kristensen og Line Møller Daugaard. Projektets overordnede mål er at udforske, hvordan børnehavebørn og pædagoger sammen kan udvikle viden om og erfaringer med læsning og skrivning på tværs af sprog, og projektets tre formål, som præsenteres tidligt i filmen, drejer sig om 1. at stimulere børnenes nysgerrighed for skrift på flere sprog, 2. at inddrage forældre i børnehavens arbejde med biliteracy samt 3. at styrke børnenes flersprogede og flerkulturelle identitet. I løbet af filmens godt 20 minutter får seeren indblik i pædagogiske aktiviteter, samarbejde og interaktioner, som imødekommer udviklingen af emergent biliteracy hos børnene i børnehaven.

”Det vigtige er, at børnene i filmen udstråler, at det at kunne læse og skrive har en stor værdi for dem. De er godt i gang med at udvikle deres metalingvistiske viden om skrift.

Forudsætningen for at arbejde med skriftsprog i børnehaven er, at børn tidligt begynder at interessere sig for, hvad skriftsprog er. De bliver opmærksomme på, at det at skrive og læse har en vigtig funktion for deres forældre og andre voksne, og også at der er status forbundet hermed. I forlængelse af den opmærksomhed vil de ofte begynde at efterligne de voksne i deres liv, idet de legelæser og -skriver. Denne proces kaldes *emergent literacy* – børnenes gnyende udvikling som skriftsprogsbrugere. *Biliteracy* betegner en skriftsprogsudvikling, der involverer kompetencer på flere sprog og skriftsprog, og karakteriserer dermed de erfaringer, vi ser hos mange flersprogede småbørn; de oplever, at forskellige voksne bruger forskellige former for skriftsprog, og at forskellige skriftsprog kobles sammen med forskellige situationer. I filmen understeges det, at når det kommer til skriftsprogsudvikling, kan børnene med fordel drage nytte af alle deres erfaringer, hvis de får mulighed for det.

Børnehavens praksis

Filmens seer får en fin indsigt i, hvordan børnenes første skriftsprogs erfaringer inviteres indenfor i den pågældende børnehave. Filmens afsnit tager afsæt i projektets tre formål og er bygget op af afsnit, hvor målsætningerne konkretiseres. Vi hører fra konsulenter og pædagoger, hvordan de arbejder, hvad begrundelserne for arbejdet er, og ser derpå fine eksempler på, hvordan arbejdet realiseres. Filmens er på den

måde eksemplarisk i sin formidling, ikke mindst fordi praksiseksemplerne fra børnehaven præsenterer børnene med stor respekt. Vi ser børnene kaste sig ud i skrive- og læseaktiviteter med stor begejstring og energi, og det er tydeligt, at mange af dem tager det særdeles alvorligt, når de fx bliver opfordret til at skrive deres navneskilt. En 3-årig pige griber tussen, læner sig over navneskiltet og tager koncentreret hul på at være skriftsprogsbruger. En dreng har tydeligvis styr på de forskellige kategorier af skriftsprog og legelæser højt på arabisk, mens han peger henover en tekst med arabisk skrift. I en tredje situation sætter nogle børn sig sammen med en bog for at legelæse, inspireret af institutionens 'Dialogiske læsning'. Før de åbner bogen, har de en samtale om bogstavbogens forside og tilkendegiver her hvilke bogstaver, de bedst kan lide. Der er ikke helt overensstemmelse mellem de udpegede bogstaver og børnenes benævnelser, og det er heller ikke pointen her. Det vigtige er, at børnene i filmen udstråler, at det at kunne læse og skrive har en stor værdi for dem. De er godt i gang med at udvikle deres metalingvistiske viden om skrift, dels som et generelt princip: at skrift er noget man kan skrive og læse, dels som kategorier af skrift koblet til specifikke sprog og båret af forskellige voksne i deres liv.

Forældre som rollemodeller

Et af projektets formål er at inddrage forældrene i børnehavens arbejde med biliteracy, og vi ser, hvordan det sker ved at invitere forældre til at skrive på deres forskellige sprog sammen med deres børn. Det sker fx i forbindelse med børnenes produktion af navneskilte eller et fælles forløb om havet. Kitte Sørensen forklarer, at forældrene på den måde får mulighed for at være rollemodeller for deres børn, og at personalet oplever, hvor stolte børnene efterfølgende er over deres forældres bidrag.

Filmen viser os, at børnehaven har udviklet en inkluderende sprogpædagogisk praksis, som er baseret på anerkendelse og synliggørelse af sproglige og skriftsproglige ressourcer hos børn og deres forældre. Børnene støttes til at få øje på egne skriftsproglige erfaringer, som de kan bruge i deres udvikling af skriftsprogskompetencer, og børnehaven lykkes med at inkludere forældrene og positionere dem som kompetente skriftsprogsbrugere, noget som kan være afgørende for børns lyst til at investere i skriftsproglige aktiviteter fremadrettet. En af de interviewede forældre tilkendegiver, at hun er meget stolt af sin datter, som er begyndt at interessere sig for hjemmets forskellige sprog, og hun fortæller, at datteren

fortsætter legeskrivning og -læsning, når hun kommer hjem, og på den måde får hun sine forældre inddraget i børnehavens aktiviteter. En anden forælder påskønner, at hendes etsprogede søn får indsigt i, at der findes forskellige kulturer og sprog: "Sådan er verden jo," siger hun.

Børnehaven har udviklet en inkluderende sprogpædagogisk praksis, som er baseret på anerkendelse og synliggørelse af sproglige og skriftsproglige ressourcer hos børn og deres forældre.

Filmen Biliteracy i børnehaven giver seeren en indføring i Tumblehøjens praksis, suppleret med et passende omfang af pædagogiske begrundelser. Det er ikke en teoretisk funderet dokumentar eller en manual, men en fin inspirationskilde til udvikling af det pædagogiske arbejde med området. Jeg har i foråret været involveret i et lignende projekt i samarbejde med Københavns Kommune i indskoling og dagtilbud, og deltagerne har her været meget inspirerede af filmen. Jeg kan derfor uden tøven anbefale den som inspiration til at igangsætte arbejdet med biliteracy for aldersgruppen og på den måde invitere alle skriftsprogserfaringer indenfor.

Filmen kan downloades gratis fra hjemmesiden for forskningscenteret *VIA Sprog, Læsning Et Læring*, VIA University College: <http://www.via.dk/forskning/paedagogik-didaktik-og-laering/sprog-laesning-og-laering/biliteracy-i-boernehaven> (lokaliseret juni 2015).

